

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

DIVADELNÍ FAKULTA

KATEDRA ČINOHERNÍHO DIVADLA

Herectví činoherního divadla

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**PSYCHOFYZICKÉ PŘEDPOKLADY HERCOVY TVORBY.
HERECKÝ A OSOBNÍ VÝVOJ BĚHEM STUDIA NA DAMU.**

Zuzana Novotná

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Šípek, CSc., Ph.D.

Oponent práce: MgA. Juraj Deák

Datum obhajoby: 18. září 2020

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

THEATRE FACULTY

Department of Dramatic Theatre

Acting of Dramatic Theatre

MASTER THESIS

**THE ACTOR'S MENTAL AND PHYSICAL PRECONDITIONS.
PERSONAL GROWTH AND PROGRESS IN ACTING WHILE
STUDYING IN DAMU.**

Zuzana Novotná

Supervisor: prof. PhDr. Jiří Šípek, CSc., Ph.D.

Opponent: MgA. Juraj Deák

Date of exam: September, 18 th, 2020

Academic degree: MgA.

Prague, 2020

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

Herecký a osobní vývoj během studia na DAMU

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o hereckém a osobním rozvoji během studia na DAMU, oboru Činoherního herectví. Vycházela jsem při ní ze svých osobních zkušeností, které jsem zaznamenávala během celého studia do „hereckého deníku“. Proto tato práce soustřeďuje pozornost na jednotlivé postavy, které jsem během studia nastudovala, rozebírá můj herecký vývoj v těchto postavách a můj osobní postoj a analyzuje linku mezi osobním a hereckým životem. Zaobírá se otázkami a tématy, která si klade většina herců a jsou podložena literaturou s tím spjatou. Zdůrazňuje vliv prostředí, včetně vztahů mezi samotnými herci, osobní život herce a zlomové momenty, jenž se výrazně podílí na posunutí se vpřed.

Abstract

This master thesis deals with acting and personal development during study at Theatre Faculty, the field of drama acting. I based it on my personal experiences, which I recorded in an "acting diary" throughout my study. Therefore, this work focuses on the individual characters that I portrayed during my study, analyzes my acting development in these characters, my personal attitude, and the line between personal and acting life. It deals with questions and topics that most actors ask themselves and are based on related literature. It emphasizes the influence of the environment, including the relationships between the actors themselves, the personal life of the actor and the turning points, which significantly contribute to moving forward.

Obsah:

1. PŘEDMLUVA:	8
2. RYCHLÉ A STRUČNÉ SHRUTÍ CÍTĚNÉ NAŠEHO ROČNÍKU, NAŠÍ SPOLEČNÉ PRÁCE, NAŠICH VZTAHŮ	11
2.1. DĚTI	11
2.2. HODNÍ LIDÉ	13
2.3. PRACANTI	15
3. PRVNÍ ROČNÍK	18
3.1. ASOCIACE	18
3.2. PRÁCE S ENERGIÍ	18
3.3. HERECKÝ DENÍK	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3.4. „JÁ“, DOTEKY A OSOBNÍ KONTAKT	20
3.5. GAZDINA ROBA	24
3.6. MARYŠA:	25
3.7. ANTIGONA:	27
3.8. JAK JE DŮLEŽITÉ MÍTI FILIPA	29
4. DRUHÝ ROČNÍK / 1. POLOLETÍ	30
4.1. ASOCIACE	30
4.2. TROILLUS A KRESSIDA	32
4.3. JAK SE VÁM LÍBÍ	34
4.4. HUDEBNÍ AKTIVITY	35
5. DRUHÝ ROČNÍK / 2. POLOLETÍ	36
5.1. ASOCIACE	36
5.2. RACEK	36
5.3. MOJE FYZICKÉ TĚLO BĚHEM DRUHÉHO ROČNÍKU	38
5.4. HERECKÁ PROPEDEUTIKA, TÉMA VÍRY	38

5.5. DON JUAN SE VRACÍ Z VÁLKY	40
5.6. KAMÍNEK V BOTĚ- HERECKÁ PROPEDEUTIKA	41
6. TŘETÍ ROČNÍK	42
6.1. ASOCIACE	42
7. ČTVRTÝ ROČNÍK	46
7.1. ASOCIACE:	46
7.2. ORESTES:	46
8. MOJE TĚLO:	48
9. MOJE MLUVA:	50
10. MOJE MYSL:	51
11. PODĚKOVÁNÍ:	52
12. ZÁVĚR:	53
13. SEZNAM LITERATURY:	54

1. Předmluva:

V této práci bych ráda shrnula své dosavadní role, popsala, jak jsem se v nich cítila, zda jsem byla autentická a kam jsem se během školy posunula na herecké, tak lidské úrovni.

Také hned ze začátku práce zrychleně popisuji celý náš ročník, včetně našeho vztahu se sebou navzájem a s vámi.

V další části práce rozebírám svou absolventskou roli, kterou pro mě byla Duňaša, dcera Fjodora Kozojedova.

V podkapitole herecký deník, odkazuji k jednotlivým cvičením a zážitkům, které mě velmi posunuli jako herce i jako člověka. Věřím, že je potřebné se posouvat nejen jako herec, ale i jako člověk. Moje momentální přání, na kterém pracuji je stále se poznávat, svoje nitro, svoje demony, svoje slabosti, svoje silné stránky. Být opravdová a autentická. Proto v této práci provazuji osobní vítězství jak mě Zuzany, tak posunutí se v herecké práci.

Práce tedy začíná rychlým souhrnem nás jako celku- nás jako ročníku. Poukazuje na náš společný vývoj, na vývoj našich vztahů, na náš postoj k práci. Kam jsme se dopravovali společně a na jakou mezilidskou i pracovní úroveň jsme došli.

Dále pak práce pokračuje kapitolou z každého ročníku. V každé této kapitole jsou zahrnuty podkapitoly, co pro mě bylo ten rok, nebo půl rok klíčové a co mi nejvíce utkvělo v paměti, čemu se v dané kapitole chci věnovat. Hned na začátku každé kapitoly uvádím asociaci, kde si dovoluji volné vyjádření, které může být nespisovné, nebo až hrubé. Asociace pro mě není kontrolovatelným tvarem. Je napsaná tak, jak mě napadla. Je tam z toho důvodu, že celá tato práce odkazuje nejen k samotnému herci, ale i k samotné osobnosti. Mojí osobnosti. K vývoji na poli hereckém tak lidském. Asociace mi

přijde jako způsob, jak se v naprosté rychlosti přemístit do pocitů člověka, který to píše a přiblížit to, co jsem prožívala.

Soukromý život herce, jeho radosti, strasti chtě nechtě působí na jeho práci. Můžete si také všimnout, že některá jména, slovní spojení, nebo postřehy jsou zahrnuty v každé asociaci.

Další částí je v kapitole herecký deník. Jedna jeho část cílí na Hereckou propedeutiku. Druhá na každou inscenaci, kterou jsme udělali. A pak obecně hovoří o hereckém projevu, přístupu k divadlu, sám k sobě, k práci. Snažila jsem se vždy tyto podtémata v každé kapitole rozdělit. Poukazují na způsob svého herectví. V jaké fázi se nacházelo. Od prvního po čtvrtý ročník. Hovořím o mém osobním přístupu k práci. Shrnuji, jak se proměnilo moje tělo, moje mysl. Moje reakce.

Určitou část pozornosti věnuji také kapitolám z knihy Být nebo nebýt od Radovana Lukavského. Přímo cituji, co je v knize napsané a k tomu se pak později vyjadřuji na základě osobní zkušenosti, nebo utvořeného názoru na určité téma. Kapitoly jsou do této práce vloženy tak, aby se týkaly témat, o kterých píšete. Ke každému tématu se mi však nehodila každá kapitola, a proto jsou tyto kapitoly vloženy jen tam, kam jsem cítila, že bych je vložit měla a mají tam svůj význam. Nelze tedy najít v práci jejich přesnou strukturu.

Chci, aby si čtenář z této práce odnesl nějaký celek, a to především v pocitu, nikoli přesných frází. Tyto pocity se mohou lišit. Z mého pohledu je tato práce psána s laskavostí, snahou podívat se na vše s větším nadhledem, to však nevyklučuje kritické myšlení, ať už to kladné či záporné. Čtenář si má také udělat obrázek o mém postupu jak v herecké, tak osobní rovině a díky tomu co píšete pochopit, jak jsem se k onomu dopracovala.

Na konci práce je poděkování. Ve kterém vyjadřuji, čeho všeho si vážím, co mi přinesla tato škola, tato katedra a lidé, kteří mě ovlivňovali.

Úplný závěr hovoří o knize, která tuto magisterskou práci doprovázela a dala mi skvělé podklady. Být nebo nebýt, monology o herectví od Radovana Lukavského.

2. Rychlé a stručné shrnutí cítěné našeho ročníku, naší společné práce, našich vztahů

Děti. Hodní lidé. Pracanti. Společenstvo.

S respektem, ale kritickým myšlením, které mi bylo dáno a na této škole dále rozvíjeno.

Díky Bohu za něj.

S pokorou, bez které půjdete rychle,

ale nedaleko,

ne daleko

a do hloubky.

S úctou k Vám, která Vám právem náleží,

protože po bitvě je každý generál.

Se snahou porozumět.

Nerozumí ničemu,

kdo rozumí všemu.

S nahněváním, které se ve mně vzedmulo,

jež je důkazem, že mi na věcech záleží.

Díky Bohu za to.

2.1. Děti

Nedávno se mi zdál sen. Potkala jsem v něm jednoho mladého, slavného (a nejmenovaného) muže. Bylo mi tolik let, jako je mi dnes. V prázdném pokoji se přehrávala v přehrávači kazeta, stará televize chvílemi šuměla a mihotal se na ní obraz a pruhy, jako když kazetu přetáčíte.

Viděla jsem dvě děti, které si spolu hrají, skotačí a jsou šťastné. Malý chlapeček s kudrnatými vlasy a blondatá holčička. Pak přišla do

pokoje moje mamka a řekla mi kdo to je a že se známe od mala, jen jsme na sebe zapomněli. Když jsem se vzbudila napadlo mě, že my všichni jsme děti, které na sebe zapomněli. My všichni máme nějaké zvláštní kolektivní nevědomí, kořeny, a občas na sebe zapomeneme.

Na DAMU jsme přišli jako děti. Drobné děti, které přibrali (ze stresu), pak během těch let zhubli (ze stresu). Nevím, jestli jsme se naučili zvládat svůj stres, každým pádem jsme zvládli upravit poměr stresu k naší váze. Alespoň dobře vypadáme.

Když si vzpomenu na naše první klauzury, přijde mi vtipné, že jsme pár stránek textu připravovali několik měsíců. Ale zároveň to odpovídalo tomu, co jsme byli schopní do větší hloubky propracovat. Mělo to ukázat to, jak na tom ve skutečnosti jsme. Přestože už jsem předtím absolvovala představení, která se skládala z uceleného textu, měla tam i docela dost prostoru, toto byla zkušenost nová. Na malé učebně, z očí do očí mezi novými hereckými kolegy i diváky. Ale už v předešlé práci jsem psala, že diváci na této škole, vlastně nejsou diváci, protože popírají princip diváka. Ve zkratce divák nemůže být „nedotknutelný“.

Přišli jsme sem jako snílci. Asi jsme byli i trochu naivní. Mysleli jsme si, že každý z pedagogů nám chce pomoci, a proto se jim můžeme odkrývat. Pak jsme zjistili, že nám možná pedagogové chtějí pomoci, ale i tak je třeba zvážit co odkrýt a co ne. Protože pedagog je pořád jenom člověk a jakožto člověk má své slabé chvíle, kdy buď vědomě, nebo nevědomě použije něco co o vás ví ve váš neprospěch. Mysleli jsme si, že nejspíš máme hromadu talentu, a to ostatní se pak dožene. Nějak nám to ale uteklo...

Chovali jsme se k sobě tak, jakože budeme přátelé všichni a pak jsme se k sobě chovali tak, že se navzájem nepotřebujeme. Hádám, že ani jedno nebylo dobře. Pak se ročník rozdělil na lidi, kteří

pochopili, že tvůj úspěch je úspěchem mým alespoň částečným a na ty, kteří to nepochopili a mysleli jenom na sebe.

2.2. Hodní lidé

Co jsme se na této škole naučili:

„Držet hubu a krok“

„Nedržet hubu a krok“

„Poznat kdy držet a kdy ndržet hubu a krok“

„Poznat kdy držet krok a ne hubu“

Takže, vlastně úspěch pro dnešní šílený zrychlený svět. I když lepší by bylo ho změnit samozřejmě...ale to vás nikde za 4 roky nenaučí.

Herectví, které hraje prim, má vedle sebe zajímavého „partáka“ a tím je určitá vztahová politika. Jak si zachovat osobnost, charakter, zároveň vážit slova tak, aby splňovala svůj účel...

I tyto otázky nelze opomenout.

Tehdy i teď zpětně si myslím, že jsme dostali „hodné vedení“. A teď i zpětně si myslím, že jsme „hodné děti, ze kterých se stali hodní dospělí. Byli jsme přijati s tím, že nás tu chcete a nemuseli jsme se „prát o místo u stolu“(někteří „loktaři“ to nepochopili-ale za to nemůžete.) Přesto já jsem jistotu necítila, ale vím, že někteří spolužáci byli klidnější. Někteří- Zbranková (napsáno se vší láskou k této osobě). Nebyla jsem zvyklá na neúspěch v oblasti divadla, na to, že se snažit nestačí, na to, že člověk není dostatečný takový, jaký je. Naučili jsme se lépe pracovat a přemoci lenost. Nejde o to, že někdo by líný nebyl, jen se s tím naučil lépe pracovat (nebo to předstírat). Stihli jsme se lépe poznat, pak se v sobě zklamat a po

jedné obzvláště velké ročníkové hádce najít lidi, kterým od té doby důvěřovat. Po tom, co proběhl mezník a my se posunuli, začali jsme získávat společnou vizi. I když, byla zatím jenom v plenkách.

Vyšli jste nám vstříc. V bodech, na kterých jsme se shodli, jste nám pomohli zapracovat a návrhy dostat výš až k jejich schválení.

PS: Občas jsem si škodolibě představila některé pedagogy, jak mají po hodině tréninku, kdy jsou celí zpocení k dispozici dvě sprchy a 15 (resp. 20 minut... nechci lhát), jako jsme to měli my.

A pak sedí hladoví na hodině dějinách hudby. Nebo jdou zpívat.

Ale důležité bylo to, že jste byli vždy otevření diskuzi a případným změnám.

Přímo jste formovali náš herecký um. A někteří z vás nám věnovali svoje postřehy i nad skleničkou vína nad rámeček času. Obzvláště s jedním pedagogem, jsme se občas a neplánovaně stali součástí „dlouhosáhlé“, strhující a napínavé diskuze o životě, herectví, o životě v herectví. O lásce, o zradě, o světě a o lidech...

Dali jsme vám dary, dary jsme vám dali. A to v podobě laskavých říkanek. Moje oblíbené do dneška zůstává: „Já ti jednu Pleštím až se z toho Schýbneš“. Humor byl to, co nás nakonec všechny spojilo. To, jak nám tekly slzy od smíchu. Uvědomuji si, že většina kluků v naší třídě byla abnormálně laskavá a vyspělá. Bojím se, že tolik laskavých, hodných kluků pohromadě, už nikdy nepotkám. Snad všichni prošli proměnou. Ale Viktor, ten byl sluncem vždycky.

Bude se mi stýskat po tom, jak jde houpavou chůzí a u toho si zvládá prohrabávat vlasy, které vidí v odrazu vitríny. Nikdy nezapomenu na to, jak dělá David na hodině pohybu medvěda a jak se u toho všichni rozplývají a pleskají se do stehů. Jak jsme na první

čtené Poprasku neuměli číst a chytali záchvaty smíchu z toho, jaké „přeřeky“ jsme měli.

Budu vzpomínat na větu „Je to jednoduchý“ a „Divte se“. Na to, jak k nám pan Mrkvička mluvil laskavým hlasem, když nám to šlo, ale i když jsme měli den „blbec“.

Jak už jsem řekla, našla jsem si „své“ lidi a těch se držela. Bez toho smíchu a těch spřízněných rozhovorů, bych tu asi nemohla zůstat. Protože ponížení v podobě přijímače, šikany na akrobacii, zranění během školy, hádek, nárazových vln v podobě panických atak, a nakonec pro mě traumatické setkání s blbcem, které mě před klauzurami zablokovalo...Potřebovalo to někde vyvážit. Musela jsem se hodně...hodně smát.

2.3. Pracanti

Bylo to období, kdy se mi konečně začalo trochu dařit. Dostala jsem větší příležitost (a vážím si soukromého rozhovoru, který proběhl a nejspíš na tom měl i svůj podíl). Moje sebevědomí se začalo pomaličku vracet, budovat. Pamatuju si, že jsme začali opravdu dost pracovat. Někdy to bylo až nepříjemné a naši mladí režiséři neměli stopku. To jsem dodnes nepochopila. Za námi žáky chodili pedagogové s útrpnými výrazy, že si to nemáme nechat líbit. Někdy si říkám, jestli nás škola měla připravit po fyzické i psychické stránce na to, co nás čeká venku. Nebylo vždy na škodu přijít o iluze. Na stranu druhou si říkám, jestli by nebylo lepší to dělat jinak a změnit celý koloběh, než neustále vysílat do světa strhané a utrápené lidi, jen protože to tak prostě chodí. Vždyť školy vytvářejí režiséry a herce. Otázkou je, jestli už nejsou kořeny zasazené příliš hluboko, tomuto nemilosrdnému kolosu a jdou-li vůbec vytrhnout, a zda to nebude sebevražedná mise...Možná se lidé musejí přizpůsobovat době, které

vládnou youtubeři a influenceři. Můj názor je však takový, že pokud se divadlo a lidé v něm budou snažit být něčím, co nejsou, nedosáhnou toho, co chtějí a sebe zničí.

Můj sen je, aby divadlo a lidé v něm prosperovali, přesto aby se zničili, vyhořeli, rozplynuli se. Aby vedení divadel, režiséři, ale i samotní herci nebyli slepí vůči sobě samým a vůči sobě navzájem.

Každým pádem jsme se stali pracanty. A přestože jsme byli strhaní a unavení, začali jsme mít rádi naše výsledky, ke kterým jsme se dopracovávali a chtěli, aby byli co nejlepší. Přes rozličné názory v ročníku jsme se dokázali sjednotit. Naše vize se dostala z plenek a přerostla nás.

Když jsem seděla v ukázněném sále ve Vídni, kde si nikdo neurvale nefotil představení a měla stoprocentní možnost soustředit se na představení, byla jsem šťastná i smutná zároveň. Šťastná, že takové divadlo existuje a smutná, že se s velkou pravděpodobností nestanu jeho součástí. Že se vrátíme do té naší krásné země, kde užít se divadlem je kumšt a složenky a nekonečné seriály se po nás sárají. Až nakonec dospějete do té fáze, že uslyšíte sami sebe říkat, „že i na tom jste se hodně naučili“.

Činohra 16:20 vznikla a já jsem za to vděčná. Posunula naše představení v tom slova smyslu, že vyplnila prázdný prostor mezi derniérou a premiérou. Respektive, kdy oba pojmy znamenaly totéž. Jeden z nejkrásnějších zážitků, který jsem díky Činohře 16:20 zažila, bylo odehrání představení od W. Shakespeara, „Jak se vám líbí“, Pod Plzeňským nebem. Došlo mi, že přesně pro takové místo bylo naše představení stvořené a poprvé a naposledy bylo tam, kam patřilo. A já ho měla poprvé v životě ráda. Menší dřevěné jeviště, před námi diváci

a za námi pár stromů, které opravdu vypadaly jako malý lesík, ze kterého jsme vybíhali na scénu. Kouzelná atmosféra provázela celé naše představení. Od druhé poloviny se na obloze objevily červánky a zbarvily oblohu do červeno-zlatavo-fialovo-růžova. Pro autenticitu ke mně na konci představení přiletěl velký brouk, kterého jsem se náležitě lekla. Ten den jsme byli herci.

Tu noc taky vysvitla Luna.

Tato kapitola shrnula náš společný vývoj. Přišli jsme jako děti, zbavili se určité naivity, překročili jsme svoji lenost, našli si přátele, zjistili, komu věřit a komu ne.

Vytvořili si určitou úroveň práce a styl, a vytříbili si divadelní vkus, který se může během života samozřejmě měnit.

3. První ročník

Asociace, herecký deník, objevení a pojmenování „práce s energií“, „JÁ“, doteky a osobní kontakt, zadaná situace, kterou ostatní přetvoří v přítomný příběh, Gazdina roba, Maryša, Antigona, Být nebo nebýt-monology o herectví (Radovan Lukavský)

3.1. Asociace

Velká únava, hory slz, málo spánku, osamělost, noční můry, Manu, kterou jsem pila místo snídaně (a asi po ní trochu tloustla), přijímač, tehdejší třetáky - Zmijozel, vodák a nekonečné dny, které jsem tam odpočítávala, první dojmy z ročníku, první dojmy z režisérů a našich pedagogů. Strach z toho, že mě chytne panická ataka ve škole a taky z toho, že by mě kvůli tomu mohli vyhodit, a tak to nikomu nesmím říct. Hereckou propedeutiku, která mě bavila, Štěpána, Pavelku.

Když se podívám zpětně vidím spoustu úzkosti, až se divím, že jsem neodešla. Popravdě moje úzkost byla navíc zesílená tím, že bych se neměla kam vrátit a ten kámen toho, že to musím zvládnout byl občas těžký. S minimem přátel za zády (většinu jsem nechala v Hradci), s tetičkou, ke které jsem v kufru přes celou Prahu vozila špinavé prádlo a mými novými spolužáky - kolegy.

3.2. Práce s energií

Během let jsem si ve škole psala „pracovní deník“, do kterého jsem si zaznamenávala herecké připomínky, různá cvičení i osobní dojmy. Můj první deník z prvního ročníku má na obale zasněženou

krajinu se stromy. O jeden si záda otírá kočka a nadpis deníku na hlavní straně zní „Winter show“. Deník jsem psala krásným stříbrným perem (však jsem taky měla pořád prsty od zeleného inkoustu), které jsem dostal od nějaké cizinky v Cafe DAMU.

Když se ohlédnu zpátky za svým hereckým projevem z 1.ročníku hovoří za vše poznámky jako „nezatloukej hlavou hřebíky“, „Nezačínej z nuly a využij energii, která už na jevišti je“. Když se ohlédnu, často jsem měla propady energie, nejsem si ale jistá, jestli to měl někdo z nás jinak. Jestli toho škola a její rozvrh po prvních prostě nechce moc. Pamatuji si, jak jsem v mezičase, kdy jsem měla třeba hodinu volno, ležela na okně cafe DAMU a nelibým výrazem odháněla lidi, co si mě na tom okně fotili. Ono se lehce řekne „naučit se pracovat se svojí energií“, no jo, jenomže někdo ji má více jako svůj naturel a někdo méně. Někoho „dobít“ je jednoduché, a někdo zase potřebuje půl dne v lese o samotě, po náročném výkonu. A teď důležitá otázka..komu náleží tohle soudit? Možná jde obecně říci, jaký druh a množství energie je ideální. Nutno ale podotknout, že každý může pracovat jen s tím co má. A to vylepšovat a posouvat. Přejde mi nereálné ode všech vyžadovat to stejné a ke všem volit stejný přístup. Toto je tedy první věc, u které bych řekla, že se mi obecně povedlo ji posuňte s mojí energií, nevy pouštět), ALE, posunout ji v rámci mých možností. Obecně mám pocit, že se program na škole snaží docílit tabulky a ne individuality. Formuje tímto způsobem lidi do budoucna, kteří se neznají, neznají své limity, nevědí, jak pracovat se svojí energií...uchylují se pak k různým vnějším povzbuzovačům, protože škola jim ukazuje cíl, ale ne cestu. Je tu samozřejmě pár pedagogů, pro které je cesta alfa a omega, vycházení z individuality a osobních „prostředků“, ale dělají to intuitivně a jako by to museli přede všemi obhajovat. Tak to na mě působí. Tato škola obecně má

nekonečný potenciál. Jako mozek, u kterého už dneska víme, jak malé procento ve skutečnosti zapojuje. Školu dělají lidé a jednotlivé přístupy. Proto neexistuje jednotná odpověď na to „jak se studuje na DAMU“, není možná vzhledem k tomu, že každý ročník vedou jiní lidé a skládá se z jiných studentů. Celkové zastřešení této katedry je však tabulka. Připadám si jako rostlina, která si razí cestu betonem. Na začátku dlouho nic není vidět, ale výsledek je takový, že si prorazí cestu a ucítí paprsky slunce. Když jsem psala Bakalářskou práci, byla jsem asi tak ve stádiu, kdy ta rostlina není vidět, kdy proráží tvrdý beton. Nešlo tedy ještě dojít k happyendu, protože by to byla lež. Bylo by to předstírat, že to nebolí a že dlouho nevidím slunce a jediným smyslem je posunout se někam výš a dál z toho co cítím a nelíbí se mi. Bylo důležité napsat co se mi nelíbí, že nejsem šťastná, aby se mohlo něco změnit a ne předstírat, že se to neděje. Během svého života jsem došla k tomu, že jediná cesta je pravda. A vždy to bude vaše osobní pravda. Naučila jsem se, že místo toho, abych popisovala, jak se ostatní chovají, začala jsem popisovat, jak se díky jejich chování cítím. Mojí velkou kapitolou během této školy je tedy jak pracovat se svojí energií, jak být autentická a opravdová, jak říkat co si myslím tak, aby mě lidé chtěli poslouchat, než promluví jejich ega, protože ta většinou mluví rychle a nahlas.

3.3. „JÁ“, Doteky a osobní kontakt (z hereckého deníku)

Herecký deník z 1. ročníku odkazuje především k herecké propedeutice. Začátky našich hereckých propedeutik byly různé, zároveň se některé principy opakovaly, a tak si je člověk vryl dobře do paměti. Herecká propedeutika se pro mě stala takovým základem pro herce jako individualitu (tím se nevyklučuje práce ve skupinách a „nacítění“ se na druhé). Chodili jsme a zaplňovali jsme prostor,

navazovali jsme v „obrazu“, který někdo vytvořil, tím, že jsme jen přišli a změnili situaci. S tím jsem si dodneška ponechala metodu „Já“. Dělán ji skoro před každým představením. Zvednu ruku nad hlavu, vytáhnu se a řeknu „Já“. Znamená to pro mě: „Teď si vezmu prostor na to být v situaci, nebudu spěchat, teď jsem tu já“. Nejen po psychické stránce, ale i té tělesné takováto „drobnost“ srovná tělo a připraví ho na akci, stejně jako mysl. V prvním deníku jsem začala pojmenovávat a zvědomovat. Byl to začátek cesty.

Dalším důležitým cvičením bylo zapojování pánve, pocítění těžiště, své váhy i váhy druhého. Během měsíců jsme se dostali do fáze, kdy jsme byli schopni toto cvičení dělat ve dvojicích před ostatními, se zavřenýma očima, a to ve stoje v sedě, v leže. Tah a proti tah, vaše váha a váha druhého člověka. Bez ostychu, vedlejších záměrů a pohnutek. Jen soustředění a momentální bytí. Všichni jsme mohli zjistit, jak jsou naše těla chytrá, skvělá sama o sobě a neuvěřitelně autentická. Na chvíli jste dali prostor vašemu tělu a ono to zvládlo intuitivně „i bez vás a vašeho slavného rozumu“. Velmi zajímavá pro mě byla zkušenost v obrovském prostoru pod střechou Stavovského divadla, kde jsme se mohli tímto cvičením pohybovat celým prostorem. Uvědomuji si, že toto v životě moc lidí nenažije a cítím za to vděčnost a potřebu rozvíjet takové zkušenosti. Naučit se totiž věřit svému tělu, druhému partnerovi, sobě, že druhého nenecháte upadnout, a to vše na základě zpřítomnění a intuitivního pohybu- je naprostý zázrak. Dnes zpětně mi přijde, že trénink pro mě byl ve škole důležitý pro to, aby pak mělo moje tělo sílu dělat takové zajímavé a někdy i dost fyzicky náročné úkony. Někdy se věnujeme jen našemu tělu a někdy zase jen naší mysli. Taková nerovnováha nedělá člověku dobře. Propedeutika pro mě snoubila tyto dvě věci. Pokud šlo o tu „myšlenou“ část, hodně mi daly herecké etudy. Dostat

prostor na to vytvořit podle sebe krátkou scénku je velmi důležité. Ukáže se zde vaše zodpovědnost, představivost, ale i odvaha, protože často se tyto krátce připravené scénky vztahovaly k osobnímu životu, smutkům, traumatům, ale samozřejmě i veselým věcem. Navíc jsme pak jako ročník rozebírali scénku každého z nás. Víím, že některým lidem to občas neudělalo dobře. Je to v pořádku. Bylo to nové a žádný člověk není neomylný, a dokonce i Štěpán se někdy mohl mýlit. Zkrátka vyjadřování osobních pocitů vůči práci druhých, a naopak poslouchání těchto pocitů a postojů je vždy risk. Ať už to tedy člověka posunulo v nějaké dobré připomínce, tak nesouhlasu s něčím názorem, formovalo nás to. Na mě osobně to mělo v prvním a druhém ročníku hlavně pozitivní dopady. Napojovala jsem se na svoje tělo, musela myslet sama za sebe, sdělovat svoje osobní názory na práci svoji i práci druhých, snažila se o sebereflexi, vytvářela jsem skrze propedeutiku i vztahy s druhými, nakukovala do jejich mysli a oni do mojí.

Příklad cvičení a mého postřehu z deníku:

Najdi toho svého: „Zavřeli jsme všichni oči, rozprostření v prostoru. Každý dostal za úkol najít se zavřenýma očima člověka, kterého nám Štěpán řekl. Já měla najít Viktora, Viktor Čendu, Čenda měl najít Jess...

Zkušenost: Myslela jsem si, že přesně víím, jak kdo vypadá, ale „ohmatat“ očima a rukama je něco jiného.

Myslím si, že taková cvičení jsou dobrá i na to, aby si člověk zvykl na doteky druhých lidí. To, že to někomu není příjemné ještě neznamena, že nemůže být hercem. Já osobně poznám druhy dotyků, a čím jsem starší, tím intenzivněji je vnímám a jsou mi buď o to více nepříjemné, nebo příjemné. Cítím, co lidé vyzařují, jaký záměr mají,

jejich dotykem se to přenáší, a proto já osobně nesnesu dotek od každého a v jakékoli míře. A tím se dostávám k dalšímu mému osobnímu tématu na své herecké cestě, a to jsou dotyky jiných lidí.

Propedeutika mi dost pomohla s doteky mých spolužáků. Hodně se taky pozná povaha člověka, když mě masíroval například Michal, někdy jsem až měla pocit, že ho baví sledovat lidi, jak trpí :D Michal je pro mě člověkem, kterému jsem se na této bázi snažila vyhnout. A přesto jsem měla jedinečné příležitosti se zrovna s ním setkávat na jevišti v docela náročných situacích. Jako kdyby si mě to našlo a řeklo " dokud se tomu nepostavíš, budeš trpět". A tak jsem trochu trpěla až do 4.ročníku. Objevila jsem, jak je pro mě náročné zrovna v tomto nastavit nějaké hranice. Toho, co už mě moc bolí a blokuje a toho co je v pořádku. Několikrát i v osobním životě se mi stalo, že jsem byla doslova paralyzovaná. Je to druh reakce hadího mozku a řekněme, že je to zrovna ta nebezpečnější cesta. Znamená to v tu chvíli, že se odpojím, abych něco necítila. Jak na divadle, tak v osobním životě je problém, na kterém mě čeká spousta práce. A i naopak si myslím, že lidé, kteří necítí, že má druhý s jejich dotekem nějaký problém, jsou vlastně taky odpojení. Od sebe, protože neodhadují svoji sílu, i od druhého, protože neodhadnou, co už je moc. U ostatních kluků z našeho ročníku si dokážu představit, že by mě na jevišti prohodili oknem a stejně bych dopadla jako peříčko. To, že dokáží pracovat se svojí silou a z jejich těla se stává měkký polštář, který se divákovi jeví jako ocel je obdivuhodná vlastnost. Přeji si, aby se o takovýchto tématech mluvilo už na škole a reálně „procvičovalo“. Abychom si mohli vyzkoušet, jak vytvořit na jevišti alespoň v rámci možností bezpečný prostor a nenechávat na osudu, jestli někdo někomu ublíží a zvládne odhadovat svou sílu. S tím

souvisí i to, aby člověk popřípadě, neublížil sám sobě. Možná se to jeví jako „samozřejmost“, ale nemyslím si, že by herci měli takové situace zvládnuté.

Dalším pro mě velmi zajímavým cvičením bylo zobrazování příběhu druhého, s tím, že vy jste lidem řekli jen základní situaci a nevyprávěli příběh. Tato metoda se používá i například v „Rodinných konstelacích“, na seminářích, kde lidé díky tomu mohou nezúčastněně vidět situaci, která se jim v životě stala. Přišlo mi velmi zajímavé, že přestože jsem neudávala konkrétnosti, situaci, kterou jsem zadala (a její pouhý základ), byla kopie skutečnosti.

3.4. Gazdina roba

Jednou z prvních hereckých poznámek, které jsem si poznamenala ke Gazdině robě, bylo, že je důležitý poměr pauzy v poměru k následujícímu nasazení. Informace, která přichází po pauze je důležitá, a tudíž potřebuje určité nasazení – hlasitost, energii, naléhavost sdělení. Čím delší pauza, tím následné zvětšení informace. Nadále pojem herecký oblouk, který nejen ve smyslu toho, že postava někde začíná, má nějaký vývoj a nějaké „vyvrcholení“, ale také ve smyslu nechodit diagonálně, ale do tzv. obloučku, aby si divák pěkně užil procházející postavu. (Myslím si, že k tomu nás obecně vedl Tomáš Pavelka a zaznívalo to především v jeho hodinách). V Gazdině robě jsem si psala poznámky k jednotlivým větám, ale myslím, že průběžného jednání, kdy jsem měla myšlenky jako daná postava jsem docílila především v Nině a obecně na konci druhého ročníku, kde měly mé postavy hodně myšlenek a bylo zajímavé a pestré s nimi pracovat. Gazdinu robu jsem měla ráda. Z tetky jsme se

nesnažili dělat stařenu, její jednání a způsob myšlení to z ní dělalo samo o sobě. Vlastně to pro mě byl zajímavý úkol.

3.5. Maryša:

Naopak Maryša. Hodně jsem se s touto postavou ztotožňovala, nepřišla mi vzdálená a přišlo mi, že ji dostatečně chápu. S Jarkem jsme seděli a hledali v Maryše pro mě společná témata. Nejsem si jistá, jestli to byl dobrý nápad. Místo toho, abych se zaměřila na Maryšu, zaměřila jsem se na moje osobní témata. Zároveň mi asi nepomohlo, že se podtexty v situacích během zkoušení rychle měnily, ale neměnily se jako celek, ale jednotlivosti, které se rozprskly na tisíce kousků a já nakonec nevěděla, jak je poskládat. Chyběla tomu půda pod nohama, jednotný koncept. V Maryše jsem se utopila. Je pro mě zpětně těžké nahlídnout na „moje herectví“, které jsem v Maryše uplatnila. Musela jsem nad vším, co jsem udělala strašně moc přemýšlet. Celé to bylo „přemyšlené“, překomplikované, bylo to prostě všechno a nic. Nemyslím si, že to byla úplně tak moje chyba, ale zároveň se nechci vzdávat zodpovědnosti. Spíš jsem nebyla dostatečně herecky zdatná, abych se v různých výkladech, které jsme od kluků dostali vyznala.

Ráda bych se ještě v rámci této práce vyjádřila k Maryše, kterou jsem viděla na prknech Národního Divadla. Je zajímavé, jak člověk občas přijde na nějaké představení a vidí, že v jeho očích i na velkých a slavných prknech, je možná nedokonalost, nebo něco s čím nesouzníte. Tím se pro mě stala Maryša na těchto prknech. Postavy, které překřičely význam svých slov, sebe navzájem a sebe samy. Tam bylo naopak vše postavené na hysterickém projevu (o kterém se zmiňuji v Antigoně) a vůbec jsem s ním nesouzněla. Až poslední dvě

minuty představení se staly obnaženými a uvěřitelnými. Jaká škoda. Bylo mi líto herců, že to tímto způsobem musí dělat. Nedokážu si totiž představit, jak bych takovou hysterii opravdu vystavěla a dokázala udržet 99 % představení a přitom to netáhla „krkem“ a všemi pouze vnějšími prostředky, protože z mého pohledu nelze toto vystavět vnitřní motivací a udržet. Tedy opravdu křičet z plných plic v situaci (a tak si neublížit a například nepoškodit hlasivky).

Monolog o hereckém prožívání. Být nebo nebýt. Radovan Lukavský

„Prožívání není ztotožnění. Ztotožnit se s postavou, znamená zešílet.“

„Chorobná instrospekce může i herecké prožívání spíš narušit než povzbudit.“

„Víme, že žádným násilím si herec na sobě prožívání nevynutí. A přesto jsou pořád herci, kteří za podstatou prožívání považují mimořádnou duševní námahu nebo dokonce fyzickou křeč. Vciťují se do role tak usilovně, že pro ztuhlé svalstvo sami necítí a při souhře tím ohrožují své partnery. Velikostí tělesné únavy pak měří velikost svého uměleckého prožitku.“¹

Pozn.

Ano... tak s tímto hysterickým nazíráním na sebe sama jsem se už u některých lidí setkala, velmi mě to irituje. Nevidím jediný důvod, proč herec, který okatě trpí má být považován za většího umělce. Celé

¹ Radovan Lukavský, Být nebo nebýt monology o herectví, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1981, Druhé vydání, Monolog o hereckém prožívání- str.54-68

mi to přijde bizarní. Sebetřýznění nepovažuji za součást talentu, nýbrž hysterickou povahu, která tímto u svého okolí chce budit obdiv.

„Od psychologa se můžeme dovědět, že lidské jednání má dvě stránky, vnější a vnitřní. Tu vnější tvoří úhrn všech projevů, které můžeme zvenčí na člověku pozorovat: chování. Tu vnitřní tvoří úhrn všech niterních pochodů, z nichž se chování rodí: prožívání. Není tedy jednání, bez prožívání – ať děláme, co děláme, všichni všechno prožíváme.“

„Vlastní příčinou procesu prožívání, a tím i jednání je tedy představa o příčině. Spolu s představou se rodí i náš citový vztah k ní a skrze ni k samostatným faktům a událostem – vzniká cit. Současně se hlásí i motorický reflex citu – snaha něco udělat. Snaha se podvědomě zaměřuje k mlhavému, nebo určitému cíli – přesněji ke konkrétní představě o cíli. Ale jakmile rozum pomůže citu zvážit lépe příčinu a cíl, rodí se cílevědomé jednání, které už řídí uvědomělá snaha – naše vůle.“²

3.6. Antigona:

Jako první poznámky mám ve svém deníku uvedené: pauzy=napětí, „jdi po významu (ne primárně po emocích), síla je v argumentech. Slovo je hlavním nositelem, slovo zdůrazní nad emocemi. Emoce jsou ve slovech a jejich významu.

Antigonu jsme propracovávali pomocí improvizace a přestože konečný „výsledek“ možná neodpovídal představám pedagogů,

² Viz.poznámka 1

neuvěřitelně jsem si zkoušení Antigony užila. Pomohlo mi to trochu více se spoléhat na to co už mám v sobě. To kultivovat a rozvíjet, ne jen přejímat, vystavět a dovést k celku. Každá hodina byla jiná. Možná jsme se nenaučili, jak přesně uchopit verš, což nám možná později trochu chybělo, ale bylo to poprvé a naposledy, kdy jsme vycházeli pouze ze sebe a tím pocítili svoji sílu. Že už to, co v sobě máme, má velkou hodnotu a dá se s tím pracovat. Možná to bylo „neučesané“ a na klauzurách se trochu zvirtlo (nevím), ale hodnota této cesty stála za to. Tímto Tomáši Pavelkovi děkuji, že zvolil tuto cestu. Protože na této hodině jsem cítila, že jakýkoli projev je vítaný, no a když se nepovede, nevadí. Pamatuji si přesně jednu hodinu, kdy jsem se v rámci Antigony válela po zemi, byla roztržitá, posmívala se, měla hysterický smích, a to vše v herecké podobě a byl to prostě skvělý zážitek. Protože postavy, které jsem pak během školy získala, takové projevy neměly a nebyly jim vlastní. Přemýšlím nad tím, že toužím po tom si takové projevy za postavu dovolit a vyzkoušet.

Radovan Lukavský Monolog o herecké fixaci a improvizaci

Být nebo nebýt

Monology o herectví

„Denním chlebem herecké profese je opakování tvůrčího aktu. Zní to jako samozřejmost, ale není v tom skrytý protimluv? Řekli bychom přece, že tvůrčí akt nemůže být opakován, není-li fixován, ale opakováním fixovaného přestává být tvůrčím aktem.“

„Z praxe ovšem také víme, že opakování zafixovaného se rádo zmechanizuje a hercův výkon ztrácí svou životnost. Vrátit mu ji může jedině to, když herec začne svou představu znovu prožívat, vytvářet ji přímo před očima diváků. Jenže prožívání žádá na herci, aby bezprostředně reagoval na změny vnějších i vnitřních okolností, které

s sebou nese ta která chvíle, a to znamená improvizaci, kterou fixování role vylučuje. Mezi fixací a improvizací, a tím i v každém opakování tvůrčího aktu je tedy nepochybně protisměrné napětí.“³

(Pozn. Roli Duňáši jsem díky její reprízování mohla uchopit právě tímto způsobem, často jsem alespoň v drobnostech zkoušela nové reakce, jiné nuance a reagování v situaci. Někdy více, někdy méně, ale vážila jsem si toho, že díky účasti na reprízách a pozornosti si toho Ami s Jarkem všimli a dali mi povzbuzující zpětnou vazbu a vyjádřili podporu, že si s postavou stále hraju a snažím se ji udržet „živou“ i po delší době reprízování)

3.7. Jak je důležité mítí Filipa

Tuto hru mám spojenou už s dramatickým kroužkem. Můj bývalý soubor tuto hru oprášil ten samý rok, jako když jsme se do ní pustili ve škole. Musím říci, že si vedli dobře. Vím, že na těchto hodinách jsem se poprvé setkala s panem Mrkvičkou. A tehdy jsem se poprvé začala na jevišti vědomě divit. Na divení se a roztržitosti jsem pak postavila celou svojí postavu.

³ Viz. Poznámka 1
Monolog o herecké fixaci a improvizaci, str. 68-78

4. Druhý ročník / 1. pololetí

Herecký deník druhého ročníku, William Shakespeare, Herecká propedeutika zaměřená na téma lásky, Jak se Vám líbí, Hudební aktivity, Troilus a Kressida

4.1. Asociace

Mana, Moka konvička, cappucino v Cafe DAMU (z kravského mléka), polštáře na okně Cafe DAMU, přínosná propedeutika, prosba, která se otočila proti mně, drobné role, vystresovaná Ami, naprd hodiny, nedorozumění, rozchod, Werichova vila, Jak se mi nelíbí, srážka s blbcem, ustupující ataky, malej pokoj na koleji, ve kterém se nejde pohnout, body terapie, příšerná a ponižující akrobacie, úraz v podobě trhlinky ve svalu zasahující tříselní oblast a stydkou kost, úžasná fyzioterapeutka Tereza, obecné nasrání na školu, Cafe Louvre a jejich vývar, dobrý přítel a jeho nádherný byt pro milionáře, hudební aktivity a léčiva přítomnost pana Šrámka, bakalářka, čas, který mi věnoval pan Šípek, lepší spaní, jeden zatraceně dobrý a upřímný rozhovor, který mi pomohl, Štěpánovo promluvení do duše, v mých očích nespravedlnost v podobě ohodnocení, pocit, že na týhle škole nejsem šťastná a už to trvá moc dlouho a je třeba zvážit co dál...

V druhém ročníku jsem se v hereckém deníku věnovala dost Propedeutice. Která začínala tématem láska. Jedno z prvních cvičení, které tu mám zapsané je moje etuda na téma: čirá, čistá láska - co s námi dělá, jak nás proměňuje. Napsala jsem si k tomu pojmy: láska, nenávisť, chtíč, touha, strach, strach z lásky, žárlivost (dnes už bych tam například žárlivost nenapsala, protože z pohledu dneška neřadím žárlivost k lásce). Dále jsem si napsala: lidé se míjejí, setkají se,

jeden chce, pak druhý nechce...Etudu jsem udělala ryze pohybovou. Byla jsem to já - ONA a druhý člověk - ON. Rozkreslila jsem, jak budeme chodit po místnosti, přitom se budeme míjet, jeden půjde za druhým, pak druhý za prvním až se nakonec sejdeme uprostřed jeviště zády k sobě. Mělo to vyjadřovat milenecký vztah lidí, tak jak jsem ho viděla. Další poznámky mám: lidé se míjejí, co se má stát se stane a setkají se beze snahy.

Mým dalším oblíbeným zážitkem z propedeutiky z druhého ročníku je cvičení na zvané „semínko“. Určitě bych si ho někdy chtěla zopakovat. Semínko(ty) leží na zemi v embryonální poloze. Dva/ tři lidé ho jemně zalehnou. Semínko se snaží pomocí rezistence, kterou mu dávají ostatní růst vzhůru. Není to boj, protože díky rezistenci ostatních se semínko dostane až nahoru. Semínko je obklopené, nemůže se mu nic stát a samo si určuje, jak se dostane nahoru. Pamatuji si na pocity spojené s tímto cvičením. Měla jsem při něm zavřené oči a jen cítila lehkou váhu ostatních, bylo to uvolňující, přes váhu ostatních vy jste byli ti, kteří udávali rychlost svého růstu. Rostli jste vzhůru, cítili svoje tělo, propojili jste se se sebou i ostatními, kteří měli být ohleduplní a vy pak k nim. Jako v životě, někdy je nejlepší nedělat věci přes sílu, jen stoupat, dívat se a pozorovat, pocítit kudy vás život pustí a kde jsou pro vás dveře zavřené. Než vzít páčidlo, zkusit najít klíč, který možná pasuje i do jiných dveří. Asociuje mi to pocit, který zažívám v posledních měsících a který jsem musela zpracovat. Pocity odmítnutí a strachu nahradit zvědavostí. Proměň strach ve zvědavost. Jedna z prvních věcí, která je napsaná v mém deníku a která zazněla od Štěpána. A tak ze sebe setřásám strach, mám oči otevřené, otevírám srdce a svoji mysl, abych nebrala do ruky páčidlo a nebušila na vrata divadel, ale hledala klíč.

Mou oblíbenou rozcvičkou, kterou občas dělám i doma je rozpohybování celého těla - rozhýbání kloubů. Začnu prsty, pak zápěstím, pokračuji loktem, hlavou, rameny..., postupně věnuji pozornost každé části těla, která potřebuje rozhýbat, až cítím, jak je mé tělo aktivní a připravené.

4.2. Troilus a Kressida

Jedny z prvních poznámek zní: „klást otázky a odpovídat na ně“, „věčný problém, nehrát situaci“. Když se podívám na zpět opravdu jsme se o to snažili. Pamatuji si, že nám trvalo hodně dlouho, než jsme alespoň drobně začali fixovat situace. Nejspíše to byl záměr. Navíc jsme na roli Kressidy byly dvě. Přestože jsem ráda, že se alternuji zrovna s Eliškou, ze samotné alternace jsem radost moc neměla. Pomalu jsem se učila text, neviděla jsem moc motivaci. Přestože by si člověk řekl, že to spíše by mě mělo motivovat, že mám vyniknout mezi námi dvěma, stáhla jsem se. Často na hodině pak upadla moje energie a soustředění. Na každé hodině se začínalo od začátku, ale v jiné situaci, buď já, nebo Ela. Neviděla jsem v tom žádný řád a trochu mi chyběl. Kolikrát jsem pak neuměla text, necítila jsem vnitřní motivaci. Normálně ani s jedním nemám problém a považuji to za standart. Pavelka nás vedl k tomu, abychom se opírali o slova, zvýraznili význam a krásu některých slov, slovních spojení.

Abychom ta slova objímali, milovali.

„Nechcete jít dovnitř pane?“

„Nechcete jít dovnitř? Pane?“

S mnohovýznamem - do dveří, do srdce...

S cítěním rytmu a jeho dodržování, naopak člověk může použít porušení rytmu. Najednou takové porušení rytmu nese určitý význam. Divák pozná, že to není chyba, pokud to bude provedeno se záměrem.

Ráda bych pracovala znovu s veršem. Moc by mě zajímalo, jak bych zvládla zadání Troila a Kressidy dnes. Jak by se na tom odrazily moje zkušenosti, moje posunutí se v herecké, ale i osobní práci.

Monolog o rytmu v herectví

Být nebo nebýt

Radovan Lukavský

„Rytmus je to nejpodstatnější, co dělá umění uměním“.

„Rytmem je při svém uměleckém výkonu obklopen a prostoupen i herec, rytmem je vrostlý do celku představení.

„Přesto je rytmická skladba hercova výkonu sotvakdy předmětem hercovy vědomé péče. Většinou je ponechána napospas živelnému citu pro rytmus a tím víceméně jen náhodě.“

„Většinou se herci domnívají, že rytmus se týká jen veršovaných her - a to ještě neznamena, že se rytmus verše týká jich.“

„Nestačí také jen respektovat prozodický typ nebo metrum jevištního verše jeho mechanickým zdůrazňováním. Suchopárné skandování přízvučných slabik unavuje sluch. Mluvit ve verších je věc vnitřního postoje. Pohnutkou k tomu, aby se člověk začal vyjadřovat zpěvem, nebo veršem, je určité povznesení mysli, k jehož vyjádření člověku obyčejně řeč nestačí.

„V hercově rytmickém přednesu se střetávají dvě protikladné síly: živel a řád.“

„Všechna psychologie podtextů, logika sdělení i zážeh citu se mají podrobit rytmu, jinak jej rozdrobí.“

„Rytmus je vázán určitou pravidelností. Ale i pravidelnost veršového rytmu je někdy příliš pravidelná a všechno, co ji na okamžik naruší, oživuje řeč a svým kontrastem vyzvedá půvab samotného rytmu.“

„Každá taková nepravidelnost je vítána, ovšem jen tehdy, je-li výjimkou, která potvrzuje rytmické pravidlo.“

„Zvykne-li si herec každou první slabiku neúměrně vyrazet, jeho dobrá snaha o zvýraznění rytmu se zvrhne v bušení do ušních bubínků diváka a zní to, jako kdyby v orchestru všechno přehlušovaly rytmické příznávky vedlejších nebo jen bicích nástrojů.“

„Délka samohlásek je určena jen relativně: dlouhá má být asi dvakrát až třikrát delší než sousední krátké.“⁴

4.3. Jak se vám líbí

„Jak se vám líbí“ bylo nemilé zkoušení. To jsem popisovala v minulé práci, a proto chci spíše nahlídnout na tu moji práci hereckou. Obecně mi celý ten půl rok jaksi chyběla vnitřní motivace. Nechácala jsem, proč jsem dostala ve škole tak malý prostor. Postavu Fébé jsme v podstatě vystavěli na pár hodinách a bylo hotovo. Začínali jsme s Fébé „dračicí“ a skončili u Fébé, která naprosto upřímně říká, že nechápe, jak mohou oči zranit. S podtextem: „Ne to není možné.“ Svým sladkým a milým způsobem je Fébé vlastně krutá.

Mé herecké a osobní poznámky k ní byly: nerozsekávat text (k čemuž jsem měla občas sklony), držet tah a linku, abych nemusela začínat od nuly. Nemít všude stejně zatížený verš. Obecné poznámky k postavám byly, že postavy nemají vedlejší úmysly a říkají, co si myslí a cítí. Přesně takto jsem Fébé vnímala. Před začátkem zkoušení jsme se měli také zamyslet nad tím, kým bychom byli, kdybychom mohli být někým jiným, co by pro nás znamenalo být na chvíli opačným pohlavím a v jaké situaci bychom to nejlépe využili. Mám taková podobná zamyšlení před začátkem zkoušení ráda. Jít po

⁴ Viz. Poznámka 1
Monolog o rytmu v herectví, str. 88-95

tématu, ale vzít ho celistvěji, vztáhnout ho na sebe, opravdu se nad ním zamyslet i mimo text.

4.4. Hudební aktivity

V prvním a druhém ročníku jsem chodila na dobrovolný předmět Alterny, pojmenovaný Hudební aktivity. Vedl je pan Šrámek a pro mě osobně se tyto hodiny staly takovou hlasovou terapií. Snaha tvořit několika hlasy, intuitivně a přirozeným způsobem i mimo zakreslené noty. Hlasová improvizace, kdy člověk překvapil sám sebe, co krásného vznikne, když na hlas netlačí a nechá se jím unášet. Jde tam, kam mu hlas dovolí, a lidské ego spí. Občas mi to ulítlo, bylo falešné. Přesto však převažovaly pokusy povedené, netlačené, příjemné. Snad všechny hodiny se nesly v duchu soustředění účastníků a zapojenosti. Přílišná snaha byla na škodu. Posměch neměl v těchto hodinách místo. Autorita pedagoga vznikla z jeho klidu a potřeby předat nám to nejlepší.

A to všichni cítili.

5. Druhý ročník / 2. pololetí

Racek, Don Juan se vrací z války, Herecká propedeutika - téma víry a kamínek v botě

5.1. Asociace

Nekonečně dlouhá dvoutýdenní chřipkoangína, Mrkvička, Nina, Viktor, Eliška, David, kamínek v botě

Překonání strachu, dobrá energie, chuť do práce, rehabilitace a úžasná Tereza, bolavá nezahojená noha

5.2. Racek

Tímto půl rokem, který začal zajímavým očištěním v podobě nekonečné nemoci, která moje tělo položila na lopatky, začala také nová etapa na škole. Tedy alespoň pro mě to byl přelomový půl rok. Ležela jsem na koleji čtrnáct dní, zabrala mi až druhá antibiotika a byla jsem sama. Sem tam jsem si došla pro jídlo, ale jinak jsem ležela sama v malém pokoji, přemýšlela, spala, trochu se nudila, koukala na seriály, přemýšlela o Nině a celém Rackovi. Cítila se zvláště, že ostatní už pracují a já ještě ani nezačala, krom toho, že když mi už bylo trochu líp, zvládla jsem se soustředit na učení textu. Vadilo mi, že se mám cítit provinile za svoji nemoc, že nemůžu pracovat. Stalo se však něco neskutečného... celého Racka jsme zvládli dokončit i tak. A to poprvé a nejspíš naposledy s pocitem, že se stihlo, co se mělo. Poprvé jsem v roli hlavní postavy nemusela na škole spěchat. Ostatní museli počkat. A já zase čekala na ně. Poprvé jsem měla pocit, že je v pořádku, že potřebuji svůj čas. Bála jsem se svojí psychiky, ale s tím spojeného i fyzického těla. Nejtěžší pro mě byl monolog Davida, kdy sedím na židli a poslouchám ho. David si k němu hledal cestu a během toho, jsem znovu a znovu otáčela hlavou,

musela být přítomná, protože beze mě to nešlo. A tak jsem občas měla mžitky před očima, nebo se mi hlava točila. Občas jsem poprosila, abychom otevřeli okno, bylo mi mdlo. Tyto fyzické pocity, mi připomínaly ataky, o to více mi byly nepříjemné. A pak...jednoho dne, to bylo pryč. Ataky, strach z prožití na jevišti, které by šlo do svalové křeče, strach z toho, že omdlím, strach byl pryč. V prvním a druhém ročníku jsem mívala lehkou svalovou křeč přímo uprostřed kořene nosu a uprostřed čela. Bylo to tak nepříjemné! A ani nevím kdy, i toto zmizelo. A pak jsem kroutila hlavou sem a tam a už se nebála. Pak jsem se mohla třást vzteky, bolestí a smutkem a nebála jsem se. Propojení fyzického těla s psychikou se stalo ve chvíli, kdy jsem měla čas, nikdo na mě nespěchal, nikdo nekomentoval moje potřeby, pocity, to, že mi nebylo dobře ve chvílích, kdy ostatním bylo fajn. Nikdo to neřešil. David, Eliška, Viktor a pan Mrkvička nekomentovali co nemuseli. Celkově celé to zkoušení bylo v duchu práce a pochopení, nebo alespoň snahy. Vidět sebe navzájem jak jdeme hlouběji, jak některé věci nemusíme protrpět, aby byly uvěřitelné, společně jsme hledali míru, společně v bezpečí. Dokázala jsem se oprostít od strachu a začít se soustředit na vnitřní monology mé postavy. A ony se mi dařily. V hlavě mi vířily myšlenkové pochody k větám a reakcím ostatních. A bylo to super. Pamatuji si jednu hodinu, kdy jsem ze sebe v podobě Niny nemohla vyloudit pětivteřinový pláč. Měl to být můj rychlý výbuch, nečekaný, sopka, co vybuchne a vy vidíte až lávu. A já viděla až lávu a nevěděla, jak mám během tak krátkého časového úseku, udělat takovou scénu, takový výbuch. Hodina už byla u konce, sedla jsem si vedle Mrkvičky a rozbřečela se, protože mi to nešlo. Rozbřečela jsem se, protože mi nešlo brečet. A pak...se to zase zlomilo. Najednou jsem našla cestu, jak to udělat, jak se nestydět. A výbuch sopky byl na světě.

Moje poznámky k Nině

Nina je mladá intelektuálka, je krásná, pro ostatní přitažlivá
Svou mladostí, viděním světa ještě nezkaženými očima. Čistota,
Je chytrá, sečtělá, touží po slávě, touží hrát divadlo, touží poznat
svět úspěšných lidí. Je hravá.

Vztah k Trigorinovi: Obdivuje ho, líbí se jí, přitahuje ji,

Obdivuje jeho talent, přitahuje ji jeho sláva.

Vztah k Treplovovi: dříve se jí líbil ale v porovnání s Trigorinem,
který má jméno a postavení ve společnosti o něj Nina ztrácí zájem.

5.3. Moje fyzické tělo během druhého ročníku

Rozhodně jsem se během Racka zbavila určité svalové křeče,
která mě provázela. Pokud půjdu dále po mém fyzickém těle, během
školy jsem se začala hodně hrbít. Obecně mám sklony dávat hlavu
hodně dopředu, když něco říkám. Mám pocit, že když stojím rovně,
moc se „prsím“. Obecně na mě muži dost reagují, a tak se asi snažím
některé mé přednosti upozadit. Nechci být prvoplánová. Ale škodí to
mé páteři, takže s takovými myšlenkami musím přestat. Tělo si
pamatuje spoustu věcí a já ho tyto postoje budu pomalu odnaučovat.
Obávám se ale, že hlavu budu posouvat dopředu už asi do konce
života, protože je to tak silný zvyk, že bych na to musela myslet
pořád. Zmiňovala jsem také, že jsem se až po dvou letech zbavila
svalové křeči na čele a u kořenu nosu.

5.4. Herecká propedeutika, téma víry

Štěpán Pácl: “Když jsem zaskakoval v představení za jiného
herce, uvěřil jsem, že všichni ti lidé, kteří tam přišli, mě chtějí vidět.

Je zajímavé, že zrovna v tomto pololetí začala herecká propedeutika tématem víry. A jedna z prvních poznámek, kterou jsem si napsala hovořila o tom, že máme uvěřit, že nám všichni důvěřují a všichni nás chtějí vidět.

Vana:

Cvičení, které jsem nazvala jednoduše vana, probouzelo naši fantazii až do té míry, že bylo skoro možné pociťovat reálné pocity. „Představte si, že jste ve vaně“. Sedla jsem si na podlahu „do vany“ a začala pracovat se svojí fantazií. Nešlo o to ilustrovat nějaký zážitek, ale pociťit zážitek na základu představy. Což se mi i povedlo. Vědomě jsem začala pracovat s nevědomím. Probudily se pocity, kdy jsem „cítila“ teplotu vody, slyšela zvuky...

Představa nás přenesla. Dostavila se reakce na neexistující věc, ale samotná reakce byla skutečná.

Zadání:

Co pro vás znamená uvěření? Nejen víra ve smyslu náboženském. Nezkoumat plusy a mínusy, ale zkoumat samotný akt uvěření. Co znamená někomu, nebo něčemu uvěřit. Co je to za fyzický prožitek? Nejde o osobní zpověď, ale scénický tvar...

Jak jsem zpracovala toto zadání se už nedozvíme, protože si to nepamatuji a nezapsala jsem si to.

Hrdinka:

Zadání, a i splnění úkolu na téma hrdinka mám v živé paměti. Kdo je a jak vypadá náš hrdina. Vybudujte vlastní hrdinskou postavu. Zpracuj její základní rysy a to, jak vypadá.

Je zajímavé, že moje hrdinka, kterou jsem opravdu brala jako hrdinku se nakonec ukázala jako spíše anti-hrdinka. Moje hrdinka byla psycholožka, která uměla zastavit čas a v zastaveném čase druhým namluvit do mysli, cokoli chtěla, a oni to bezvýhradně přijmuli. Přestože

pracovala v zájmu lidí a obecného dobra, způsob, který volila, byla manipulace. Zajímavé bylo, že toto mi došlo až při zpětné vazbě. Měla jsem pocit, že když lidem pomáhá, nevadí, že to dělá touto svou ojedinělou vlastností.

5.5. Don Juan se vrací z války

Tak na tomto představení jsem se „vyřádila“.

Zamilovala jsem se do postavy mladé komunistky Magdaleny. Do jejího odhodlání, dravé povahy a jejího vidění té správné budoucnosti. Konec privilegovaným vrstvám, napsala by si na transparent. „Pohrdám svou rodinou“. Dodala by. Je zajímavé, že tvoření v představení Don Juan mi přišlo velmi přirozené. Neměla jsem pocit, že se snažím o nějaký protiúkol. Vytvořit dravou Magdalenu, mě neuvěřitelně bavilo a jak se říká, „bylo co hrát“. Kéž by taková postava přišla už dříve, povzdechla jsem si občas. Obecně mě v Don Juanovi bavilo porušování jevištního prostoru, které bylo cílené, a právě role Magdy k tomu měla hned několik příležitostí. Stát zády k divákovi, anebo mluvit k druhému, a přitom se dívat do hlediště a představovat si, co to znamená „nový svět“. Další postavou, kterou jsem si užila a vytvořila jí nespécifikovaný přízvuk, byla dáma v opeře. Netrvalo mi ani tak dlouho tento „stláskaný“ přízvuk vytvořit. Všechno šlo tak nějak samo. Zvládala jsem docela rychle zpracovávat herecké připomínky. Což obecně беру jako za svou velkou přednost. Jsem schopná věci fixovat, stejně tak rychle je změnit a na změnu nezapomenout ani na další hodině. Přemýšlím, jak bych popsala svou hereckou dovednost, nebo své nedostatky, svůj vývoj právě v tomto představení. Ale postavy z Dona Juana mi přišly něčím tak přirozené, že jsem neměla ani pocit nějakého „předumávání“ nad nimi, nebo přílišné přemýšlení nad hereckými prostředky, které zvolím. Myslím, že jsem toto představení odehrála opravdu se ctí a se ctí

prožila i celé zkoušení. Navíc mám ráda absurdní dramata, která chvílemi působí zvláště a nevšedně, takže jsem tomuto představení od začátku fandila. Mělo tak zvláštní, napůl filmovou atmosféru. Často se stalo, že po odehrání tohoto představení se nechtělo divákům začít tleskat. Když jsem se na to pár lidí zeptala, všichni nezávazně na sobě mi řekli, že ta atmosféra na konci potřebuje v nich ještě nějak „dorezonovat“, a proto nemají nutkání hned začít tleskat.

5.6. Kamínek v botě- herecká propedeutika

Kamínek v botě byl pro mě kamínkem v botě. Zadání byl váš osobní kamínek v botě, který jste měli převést do etudy. Přestože jsem na tento princip přišla rychle, realizace toho, o co jsem se snažila, pokulhávala. Nedokázala jsem z minulosti, nebo přítomnosti, která mě „tlačila“ udělat pořádně dramatickou situaci. Chtěla jsem vše zachytit co nejvíce podle reality, místo toho, abych se právě zaměřila na onu dramatickou situaci a výstavbu etudy. Dokonce jsem jeden svůj kamínek nezvládla tak, že jsem se pak cítila trapně, jak to bylo celé trapně podané.

Na tuto hereckou propedeutiku už chodila jen polovina ročníku a já to najednou velmi silně cítila. Nebyli tam ti mně nejbližší lidé z ročníku a celá atmosféra byla najednou jiná. Zvláště jsem nezapadala do skupiny, která se tam vytvořila. Nakonec jsem zvládla na závěrečnou ukázkou jednu etudu trochu „učesat“. Ale měla jsem velmi smíšené pocity z celého soustředění se na toto téma.

Kamínek v botě dobře poukázal na to, že se člověk nesmí utopit v osobních tématech, jako se to podobně stalo při zpracování Maryši, ale hledět na to, aby byla situace především dramatická, dobře vystavěná na úkor přesnosti situace, která se opravdu stala.

6. Třetí ročník

*Přesun do divadla DISK, Duňaša dcera Fjodora Kozojedova,
Višňový sad*

6.1. Asociace

Divadlo Disk, první čtená Višňáku, problémy s dýcháním, reflux, Divadlo u Valšů, jedno velký trápení, obíhání doktorů, jiný životní styl, cappuccino s ovesným mlékem v Cafe Damu, Mrzák, vysazení mléka, zhubnutí, čínská medicína, nový přístup, Tereza, Větší pokoj na koleji, zánět močáku, zhoršení a pak zlepšení snad všeho a všeho naráz

Na Višňový sad jsem si zavedla samostatný malý sešit, na jehož přední stranu jsem nakreslila dvě třešně. Celé naše zkoušení začalo „Story tellingem“, kterým se Ami (režisérka) s Jarkem (dramaturg), inspirovali u Ostermeiera. Naladit se a otevřít jako první nosná témata bylo skvělé. Témata, která byla nastolená, úzce souvisela s děním a vztahy ve Višňovém sadu. Popsali jsme krátce svůj příběh, rozdali druhým, kdo bude kdo, a ostatní podle intuice reagovali v zadané situaci. Bylo to opravdu zajímavé. „Nehraje se věk, postavy ani charaktery“. Cítila jsem, jak nás to propojilo jako skupinu. Jako tým. Zvýšilo to naši citlivost vůči daným tématům.

Po této týdenní práci, jsme přešli na text. Myslím, že nám to pomohlo k viděním podtextů a uchopení i drobných nuancí. Já osobně jsem se cítila velmi propojená se svojí postavou a snažila se uchytit každou drobnost, která o ní něco vypovídala.

Důvod, proč jsem se do Duňaši zamilovala, bylo to, že byla v mých očích tak křehce naivní, že jste se na ni za to nemohli zlobit.

Kdykoli někdo řekl, že je Duňaša hloupá, bránila jsem ji. Duňaša pro mě byla určitou fází života snad každého člověka. V našem životě má své místo, přesto už byste se k ní nevrátili. Byla ale důležitá, aby vás přenesla dál. Kdo se nevyrovná se svou vnitřní Duňašou, může zůstat zahořklý a svůj neutuchající cynismus považovat za humor (četla jsem, že dlouhodobý cynický humor je v podstatě agresivní obrana). Nebo se přes fázi „Duňaša“ ještě nepřenesl, a v tom případě budme soucitní k takovému člověku. Dívky, které si hrají na drsňačky, jen aby nebyla vidět jejich křehkost, o mnohé přicházejí. Obecně mám někdy pocit, že se tento svět nemůže rozhodnout, co po dívkách vlastně chce. Je to tolik věcí naráz... Křehkost, ženskost, zároveň tvrdost, cílevědomost, a nikdy, ale nikdy nedokonalost a hloupost. To pak nosí označení jako blbka, hlupka... Kdo kdy nebyl někdy hloupý, at'si sáhne na špičku nosu.

Spousta mladých dívek a žen přijala na Damu jako uniformu černou barvu oblečení a krátké vlasy. Černá barva je elegantní, ale taky nepřístupná.

Masarykova univerzita: Barva a její významy:

autor: V VEDROVÁ - 2008

4.5 Černá

Černá je barva temnoty na počátku, nebytí, chaosu. Symbolizuje smrt, smutek v podobě roušky pokrývající hlavu odsouzenců na smrt, v podobě pláště tančících dervišů, kteří jej před tancem odkládají a oblékají si oděv bílý. Je zároveň barvou ženského prvku, pasivity, přijetí, v opozici k mužské bílé. Jako atribut ji tedy nalézáme u chtónických bohyň, černých Panen, kamenů zasvěcených Kybélé. V

Egyptě šlo o symbol černých mračen, která ohlašují blížící se povodeň.

5

Duňaša je pro mě tedy životní fází každé dívky a možná některých kluků. Křehkost, zranitelnost, nevědomost. Nezkušené mládí. Zlomené srdce.

Moje první z poznámek v hereckém deníku jsou:

„Vztahy fungují i mimo repliky, slova jsou někdy naopak i v kontrastu“, „vztahy hrají prim“. V deníku jsem měla rozdělená dějství a jednotlivé vztahy. Dále mám Duňašu popsanou jako „hodná potvůrka“.

K prvnímu dějství mám poznámky jako: „Nerozsekávat informaci o Trofimovovi“, „jsem nervózní, když jdu vyhlížet příjezd“, „uvědomit si, že vyhlížím, když je opravdu brzy ráno“, „nemůžu se dočkat, až Aně řeknu, že jsem zasnoubená“, „propadám Jašovi“, „Teda Jašo...více bezelstně“

V druhém dějství: „ne otrávenost vůči Jašovi“, „‘Jsem teď strašně nervózní’ - s podtextem, hodíme se k sobě, vezměme, budme spolu, jsem delikátní jako Vy“, „Chci Jašu, Jepichodov je tam navíc“.

Třetí dějství: „získat HO“, „žárli na mě Jašo, řekl vy jste jako kvíteček“.

Čtvrté dějství: „Vždyť jsem vás milovala - upravovat se, dávat se dohromady, až ke konci se na něj obracím - Jsem něžná bytost Jašo!“, rozběhnout se k Jašovi rychleji a nerozkouškávat, zoufalství, alespoň jednou, kdybyste se na mě podíval - s podtextem- jako tehdy, jako na poupátko“.

Poznámky obecné: Konkrétnost, nemusím hrát, ale být konkrétní v situaci - existovat, navazovat - nekouškovat, ne obecnost, rychlejší

⁵ https://is.muni.cz/th/qvnsn/Barvy_a_jeji_vyznamy.doc.pdf

myšlení postav - navazovat, nepřetržitý proud myšlení a řeči, dlouhé pohledy vytvářejí postoj, být v situaci, i když nemluví.

Můj vztah k Jašovi:

První dějství: WOW, potkáme se a on mě už na první pohled okouzlí

Druhé dějství: Chci ho a vypadá to, že on mě taky. Kvůli Jepichodovovi spolu nemůžeme být sami. Chci tě, chceš mě? Ty mě nechceš?! „Vy si se mnou hrajete? Zlomil mi srdce.

Třetí dějství: Pomsta, žárlí na mě.

Čtvrté dějství: „Ještě tu můžete zůstat.“ „Dívejte se na mě a mluďte na mě, jako když jsme se potkali.“

„Neopouštějte mě.“

Můj vztah k Jepichodovi:

První dějství: „Budeme se brát!“ („Je to sice takový nešťastník...“)

Druhé dějství: „Pořád za mnou chodí.“

“Řeknu mu to příště, že ho nechci.“

Třetí dějství: „Nechte mě být, teď o něčem sním!“

Herecká sebereflexe:

Ohledně Duňaši mám opravdu skvělý pocit. Svou postavu jsem milovala, vše, co říkala nebo dělala, mi dávalo smysl. Nečekala jsem na repliku, ale žila v situaci a vždycky, když jsme hráli Višňový sad, měla jsem pocit, že se vracím domů. Domů k rodině, k domu, k tomu modrému koberci. Každé představení pro mě bylo nové. Každé jedno zlomené srdce Duňaši, každé nepochopení, každé naštvání a hloupost. A konečně každé zocelení, které mám pro svou Duňašu v srdci. Věřím, že to s ní dobře dopadlo. Možná těhotná, která najde smysl života v dítěti, které nejspíš vychovává sama. Nebo s novým, hodným mužem, který jí odpustí a přijme její minulost. Někde v nějaké malé vísce.

7. Čtvrtý ročník

Divadlo DISK, Orestes, Poprask na laguně, obecné poznámky k mému vývoji v těle, smýšlení, mluvě, zpěvu

7.1. Asociace:

Čínská medicína, Bio, jiný způsob života, jiné jídlo, bez mléka, cukr ve stresu, pokoj na koleji, Tomáš, léčitel, sebepoznávání, jiný způsob komunikace, více lásky, více pochopení, méně vztekání se, reflux, zajímavé hodiny pohybu ve škole, Michalův až příliš pevný stisk, Michalovo najetí míry energie v situaci a jeho akorát pevný stisk, len, blond vlasy, krátké vlasy, Tereza, bolavá špatně zahojená noha, stěhování se, rozloučení se s Diskem, pocit, kdy vám dojdou slova a řeč, prohlédnutí, politika, růst, vzchopení se, disciplína, víra, vyčerpání z Poprasku, zklamání, že nebudu mít hlavní roli, opuštění nefunkčního, prohloubení vztahů s nejbližšími kolegy

7.2. Orestes:

Poznámky: Nic není mimochodem. Slova plus gesta. Jde o všechno. Jde o život. Rytmus – metrum - nebát se ho občas porušit. Každý okamžik je zlomem - každý výstup zapamatovatelným. Posun - zvrát v ději.

Hájení svých činů. Strach o život - život, nebo smrt. Jsou to teroristi. Jsou to děti.

Orestes – Hamlet - Treplev. Téma přátelství, rodinných vztahů, sourozeneckých vztahů. To, co dělá člověk zahnaný do kouta. City-vztahy - vazby. Jsou to „outsideři“ - komediální linka. Opuštění dětství a převzetí odpovědnosti. Dospívají v průběhu hry z dětí v dospělé.

Hermiona. Hermiona pro mě byla beránkem. Snahou porozumět všem a všemu a nerozumět nikomu a ničemu.

Oběť situace. Nemám ráda „jednovýstupy“. Jsou mi nepříjemné v tom, že když to zkažete, odcházíte domů s tím, že jste to ten den prostě a zkrátka zkažili, a pokud se vám nepovedlo dostat se hned do role, nebo jste měli nějaký „přeřek“, nemáte to už jak napravit. Bála jsem se ozvat a dát si čas na to, nazkoušet „tahací“ scénu s Michalem, který byl jako často v naprostém přepětí a nepříjemné křeči, kdy je ostatním nebezpečný, protože vnímá jen své prožitky. Postupem času se to začalo měnit a Hermiona se pro mě stala docela i příjemnou postavou, na rozdíl od začátku, kdy mi bylo zkoušení protivné a netěšila jsem se na něj. Několikrát mi moje fyzioterapeutka pak odblokovávala paži a já byla naštvaná na Michala i na sebe, že si nedokážu říct, protože když jsem malá postava, tak na mě přeci nezáleží, že. Ve chvíli, kdy se smýkání po podlaze stalo vědomějším, hodně se mi ulevilo. Neřekla bych, že to divák poznal z hlediska toho, jak to působilo.

V hlavě mi běželo, dýchej, jako kdyby ti šlo o život. A tak jsem dýchala, jako kdyby to mělo být moje poslední nadechnutí a držela, seč to jen šlo. V Hermioně jsem neshledala žádný velký herecký úkol. A doufala jsem, že si verš budu mít příležitost mnohem více užít.

Poprask na laguně:

Někdy si říkám, jestli by s profesionálem bylo to zkoušení stejně tak neuvěřitelně náročné. Zvykla jsem si na neuvěřitelné nasazení Lindy a Michala a pak když přišli naši dva hlavní scénografové a kostyméři, z jejich zmatenosti mi bylo občas do pláče. Tohle dostat ve čtvrtém ročníku. Taková nepřípravenost. Takové zoufalství. Psát o tom, co nefungovalo, by bylo na samostatnou seminární práci, a proto se spíše zaměřím na to, co pro změnu fungovalo a jak jsem pracovala na

postavě. Občas hledání Orsetty bylo náročnější z toho důvodu, že nebyl jednotný koncept, a tak jsem se ztrácela v tom, jaký význam má Orseta v celku a jakou barvu mezi ostatní ženy přesně přináší. Nakonec jsem ji hodně postavila na slově „Já“. Přestože jsou mi většinou lidé, kteří toto slovo v běžném životě používají, velmi nesympatičtí a neohleduplní. Orsetta je ještě něčím jiná. Měla a mám ji ráda. Přes její JÁ, je tam určitá loajalita a ze všech postav mají s Beppem opravdu dle mého názoru krásný a milý vztah. Jsou to takoví láskaři a jsou roztomilí. David mi byl vlastně po celou školu úžasným hereckým partnerem a lepšího bych si ani nemohla přát. Ani v této roli nezklamal. Byl úžasný. Myslím, že Orsetta s Beppem jsou prostě nejvíc skvělí spolu a divák skrze jejich vztah vnímá oba jinak, než jak by je nejspíš vnímal zvlášť. To, co se z Poprasku nakonec zrodilo, nebylo vůbec špatné. Bylo to dobré. Největším přínosem byly vtipy, které vznikly při zkoušení a nebyť vtipů, které jsem tam intuitivně udělala a „dopsala“, role Orsetty by neměla jedno jediné opravdu vtipné místečko. Premiéru jsem si užila. Jakub se pokusil mě napálit, a to mě neuvěřitelně bavilo. Většinou jsme se každé představení sešli s Davidem za oponou a sledovali jsme spolu Viktora, toho kluka šikovného.

Moje tělo:

Moje tělo se během studia přeměnilo. Přibrala jsem, zhubla. Měla úraz, který dodnes cítím a velmi mě omezuje při hodinách pohybu. Když jsem přišla na školu asi bych řekla, že na tom bylo trochu lépe, ale píšu to s ohledem na úraz, který mě dodnes trápí a bolí. Všichni okolo na to už zapomněli a jednou za čas je překvapí, že něco už neudělám tak jako dřív. Především co se týká rozsahu.

Moje tělo během školy zároveň vyspělo. Když se dívám na fotky z prváku, byli jsme tak mladí. Když jsem se teď nedávno byla podívat

na Zrnko písku, znovu jsem si uvědomila, jak moc jsme mladí a jaká by to byla nová vlna mít opravdu soubor, který dělá Efeméry a dělají ho samí mladí lidé v souboru. Bylo by to skvělý. Moje tělo prošlo záněty, které se často opakovaly a smysl začala dávat až alternativní medicína. Zažilo skvělé věci na hodinách propedeutiky.

Stále dávám bradu dopředu, když mluvím ,ale doufám, že alespoň o trochu méně a uvědomuji si to. Myslím, že se také přirozeněji pohybuji na jevišti, než na začátku studia.

8. Moje mluva:

Ještě před nástupem na DAMU jsem si šla k logopedce zlepšit S, Š, abych byla opravdu připravená na přijímací zkoušky. Na škole jsem pak pracovala na písmeni D. Občas nezaznělo tak, jak by mělo. Nejvíce ve spojení DL. Postupem i to se zlepšilo, už vím, jak se před výstupem alespoň trochu rozmluvit. Nicméně domnívám se, že žádné velké překážky jsem neměla tehdy a nemám je ani dnes. Je zvláštní, že nemám pocit, že by mě jak hodiny zpěvu, mluvy, ale vlastně ani pohybu posunuly tak, jak bych si představovala. Ale jsou to individuální představy každého z nás. Věřím, že někteří na sobě v některých ohledech museli třeba více zapracovat.

9. Moje mysl:

Dnes jsou různé studie, které poukazují na to, že určité jak fyzické tak psychické problémy mohou být ovlivněné bakteriemi v těle. Jejich nerovnováhou nebo bakteriemi, které dokonce v těle nemají co dělat. Myslím, že jsem něčím takovým prošla a stále se z toho postupně dostávám. Vracející se záněty, candida, panické ataky, problémy s kůží. To vše může mít stejného jmenovatele. Kterého pomalu objevuji a ve chvíli, kdy jsem věci začala více propojovat lepší se i můj fyzický a psychický stav. Vážím si také toho, že díky tomu, že jsem pozorovala své spolužáky, mohla jsem si udělat obrázek o tom, jak vnímána být nechci a jak ano. Zrcadla všude kam se člověk podívá. A nejvíc jsem začala vidět právě ve třetím a čtvrtém ročníku. Krom životního stylu jsem začala měnit svůj způsob nahlížení na věci a řešení konfliktů. Viděla jsem některé spolužáky, jak nadávají, jsou sprostí a vlastně tak nějak smutně k smíchu, lidé je spíš trpí, nebo si jich příliš neváží. Pak jsem viděla takové, kteří říkali nepříjemné věci, ale mluvili na úrovni, na nikoho nekřičeli a nebyli sprostí. Tím, že jsem mohla krásně vidět zástupce obou těchto táborů, o to více jsem si potvrdila, jakým člověkem chci být. Někdy jsem dříve reagovala jako když škrtně sirkou, teď si dávám prostoj pár vteřin, než začnu mluvit a formulovat myšlenky. Anebo si stále opakuji mluv v lásce a ono to někdy i funguje. S většinou lidí. Během této školy jsem lidsky vyrostla. A tedy:

10. Poděkování:

Projevuji a cítím radost, za to, že jsem se mohla nejvíce učit od svých diplomatických spolužáků Elišky, Davida, Viktora. Děkuji i těm, díky kterým (nejmenovaným) jsem si uvědomila, že nikdy taková být nechci. Děkuji za výlety do Vídně, které mi daly tolik! Tolik moc! Za všechny naše režiséry. Za setkání s Ostermeierem, který byl v mých očích pokorný a velmi příjemný. Že jsem mohla vidět jeho Richarda III. Že jsem díky této škole mohla přijít do spousty divadel deset minut před představením a oni mě někde posadili za studentský peníz. Poslední dva roky mě usazovali někde třikrát v týdnu a řeknu vám, divadlo je závislost. Děkuji, že jsem zde mohla poznat různé charaktery lidí. V životě pak na to bude člověk připravený.

Jsem teď mnohem více připravenější a vím, že se s takovými lidmi v životě setkám.

Jsem silnější. Lidé jsou lidé, charakterní i necharakterní jak v divadelním světě, tak mimo něj. To mi dalo budování své naděje v době, kdy jsem cítila beznaděj. Děkuji za herecké pedagogy. Děkuji za jejich čas, péči a snahu být pro nás dobrými pedagogy a posouvat nás. Děkuji za individuální rozhovory. Děkuji sama sobě, že jsem bojovník, že se nevzdávám. Člověk si až říká, proč tedy neodejdeme, když nás některé věci tak zraňují. Odpověď bude u všech stejná. Divadlo. Divadlo zachycuje, co bylo, co je a co bude. Je nekonečné. Chytré, hloupé, sjednocující, poukazující na všechno a zahrnující všechny charaktery lidí. Je pro všechny. Ať žije divadlo, zní odpověď na všechna naše trápení. Svět divadla, který je natolik silný a vtahující, že překlene strasti života reálného. A to je velká věc.

11. Závěr:

Závěr této práce bych shrnula tak, že je obecně pro herce důležité mít bezpečné prostředí ve kterém se může rozvíjet, (aby mohl dobře poznat své tělo a svou duši.) Každý potřebuje pro svůj vývoj trochu jiné podmínky a přístupy. Sám pro sebe potřebuje najít hranice a zodpovědět si důležité otázky ohledně sebe jako člověka i jako herce. Mohou mu pomoci podkapitoly, ze kterých jsem čerpala z knihy Radovana Lukavského. Kolektiv, ve kterém se herec rozvíjí, je pro něj klíčový, stejně jako pedagogické vedení. Mezi těmito lidmi se učí umění diplomacie, vzhledem k rozdílným povahám lidí v souboru i vedení, různým povahám nadřízených a uměleckých šéfů. Vzhledem k tomu, že na této škole působí lidé v divadle už několik let, možná celý život, lze se už reálně setkat s mnohými přístupy a charaktery, kteří okusili divadelní život se vším všudy. Obecně bych také řekla, že v určitém bodě mladí lidé přicházejí o iluze a nepropadnout pocitům bezmoci a nezlomit nad lidmi hůl je velká životní zkouška, kterou když zvládnou, mohou v tomto světě pokračovat a nestat se zahořklými. Proto je z mého pohledu charakter člověka, udržení určitých standardů, zásad a hodnot, naprosto klíčový.

Seznam literatury:

Jiří Šípek, Psychologické souvislosti scénické tvorby, první vydání, vydalo nakladatelství KANT v roce 2010

Jaroslav Vostrý, O hercích a herectví, druhé rozšířené vydání, nakladatelství KANT v roce 2014

Michail Čechov, Hercova cesta O herecké technice, druhé vydání, nakladatelství KANT v roce 2017

Radovan Lukavský, Být nebo nebýt, Monology o herectví, druhé vydání, Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, v Praze roku 1985